

C-638/20. sz. ügy**Előzetes döntéshozatal iránti kérelem****A benyújtás napja:**

2020. november 25.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Överklagandenämnden för studiestöd (Svédország)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2020. október 14.

Felperes:

MCM

ÖVERKLAGANDENÄMNDEN FÖR STUDIESTÖD (nemzeti diáktámogatási panaszbizottság; a továbbiakban: ÖFS)

[...]

MEGTÁMADOTT HATÁROZAT

A Centrala studiestödsnämnden (diákfinanszírozási bizottság, Svédország; a továbbiakban: CSN) 2020. április 8-i [...] határozata

A diákok külföldi tanulmányainak pénzügyi támogatása; jelenleg az Európai Unió Bíróságának előzetes döntéshozatala iránti kérelem

TÁRGYÁBAN

az Överklagandenämnden (panaszbizottság, Svédország; a továbbiakban: Överklagandenämnden) meghozza az alábbi

HATÁROZATOT

Az Överklagandenämnden a jelen ügyben [az EUMSZ 267. cikk] alapján előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményez.

Elrendeli az eljárásnak az Európai Unió Bírósága válaszáig történő felfüggesztését.

[eredeti 3. o.] ELŐZETES DÖNTÉSHOZATAL IRÁNTI KÉRELEM**Az ügy tényállása**

- 1 Az apjához hasonlóan svéd állampolgárságú MCM születése óta Spanyolországban lakik. 2020 márciusában MCM a 2020 januárjában megkezdett spanyolországi egyetemi tanulmányaival összefüggésben kérelmet terjesztett a CSN (Svédországban a diákok pénzügyi támogatásáért felelős szerv) elé. MCM a kérelmében többek között úgy nyilatkozott, hogy apja 2011 novembere óta Svédországban lakik és dolgozik, de korábban mintegy 20 évig Spanyolországban végzett munkát migráns munkavállalóként.
- 2 A CSN MCM kérelmét azzal az indokkal utasította el, hogy MCM nem felel meg a studiestödslagen (1999:1395) (a diákok pénzügyi támogatásáról szóló [1395:1999] törvény; a továbbiakban a diákok pénzügyi támogatásáról szóló törvény) 3. fejezete 23. §-ának első bekezdésében szereplő, svédországi lakóhelyre vonatkozó feltételnek, és a CSN föreskrifter och allmänna råd om beviljning av studiemedel (CSNFS 2001:1) (a CSN pénzügyi támogatás diákok részére történő odaítélésére vonatkozó szabályzata és általános iránymutatása [CSNFS 200:1]) 12. fejezetének 6–6(b). §-ában meghatározott kivételek egyike alapján sem nyújthat számára pénzügyi támogatást.
- 3 A CSN a határozatának alátámasztására azt is előadta, hogy az uniós jog nem indokol kivételt a lakóhelyre vonatkozó feltétel alól. A hatóság úgy tekintette, hogy MCM nem felel meg a [svéd] társadalomba való beilleszkedésre vonatkozó vagylagos feltételnek, amelyet e hatóság azok számára ír elő, akik nem teljesítik a lakóhelyre vonatkozó feltételt, és akik tanulmányoknak az Unió valamely másik országában történő folytatásához igényelnek diákoknak járó pénzügyi támogatást.
- 4 Ezenkívül a CSN megállapította, hogy MCM-et nem illeti meg a diákoknak járó pénzügyi támogatás arra tekintettel, hogy apja korábban Spanyolországba migráló munkavállalóként gyakorolta a szabad mozgáshoz való jogát. E tekintetben a hatóság arra az álláspontra helyezkedett, hogy az apa már nem tekinthető migráns munkavállalónak, mivel 2011 óta Svédországban lakik és dolgozik.
- 5 MCM fellebbezést nyújtott be e határozat ellen. Fellebbezési kérelmében elsősorban olyan körülményekre hivatkozott, amelyek állítása szerint alátámasztják azt az érvét, amely szerint úgy kell tekinteni, hogy ő a svéd társadalomba beilleszkedett személynek minősül, és apja még mindig kapcsolatban áll Spanyolországgal.
- 6 A CSN az Överklagandenämndenhez, vagyis a diákok pénzügyi támogatásáról szóló törvény 6. fejezete 11. §-ának első bekezdésében kijelölt fellebbezési szervhez benyújtott fellebbezésre vonatkozó észrevételeiben megerősítette korábbi értékelését. **[eredeti 4. o.]** Ugyanakkor megjegyezte, hogy külföldi tanulmányok folytatása céljából a diákoknak járó pénzügyi támogatás MCM-től való megtagadása az apa szabad mozgáshoz való joga korlátozásának tekinthető, mivel

e következmény ismerete teljes mértékben visszatarthatta volna az apát attól, hogy Spanyolországba migráljon.

- 7 A CSN álláspontja szerint azonban nem volt egyértelmű, hogy a szóban forgó helyzet továbbra is az uniós jog hatálya alá tartozik-e, mivel meglehetősen hosszú idő telt el azóta, hogy az apa gyakorolta a szabad mozgáshoz való jogát. Ebben az összefüggésben a CSN kérdésként vetette fel azt is, hogy az olyan migráns munkavállaló, aki visszatér a származási országába, ezen ország vonatkozásában határozatlan ideig hivatkozhat-e a munkavállalók Unión belüli szabad mozgásáról szóló, 2011. április 5-i 492/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet [(HL 2011. L 141., 1. o.)] alapján a migráns munkavállalókra és családtagjaikra vonatkozó garanciákra.

A jogi háttér és az előzetes döntéshozatal szükségessége

- 8 A svéd állam által a diákoknak nyújtott pénzügyi támogatás felsőfokú tanulmányok külföldön történő folytatása céljából többek között a svéd állampolgárok és bizonyos külföldi állampolgárok¹ javára ítéltetű oda. 2019-ben mintegy 26,5 milliárd svéd korona (SEK) (hozzávetőleg 2,6 milliárd euró) összegű, diákoknak járó pénzügyi támogatást fizettek ki felsőfokú tanulmányok folytatása céljára. Ezen összegből mintegy 2,4 milliárd SEK (hozzávetőleg 235 millió EUR) összeget nyújtottak külföldi tanulmányokra.² A diákoknak járó pénzügyi támogatás ösztöndíjból (tanulmányi ösztöndíjből) és hitelből (diákhitelből) áll, és nappali tagozaton folytatott tanulmányok esetén havi 10 860 SEK (hozzávetőleg 1050 euró) összegnek felel meg. Ezenkívül a diákok diákhitelt vehetnek fel bizonyos, külföldön folytatott tanulmányokkal összefüggésben rendszerint felmerülő többletköltségek fedezése céljából. Elsősorban tandíjról, utazási és a biztosítási költségekről van szó. Ezenfelül a gyermekkel rendelkező diákok a gyermekek számától függően magasabb összegű ösztöndíjra is jogosultak.
- 9 Svédországban a diákoknak járó pénzügyi támogatására való jogosultság és a támogatás összege nem függ a szülők jövedelmétől vagy más szociális tényezőktől. A diákoknak járó pénzügyi támogatás azonban részben vagy egészben megtagadható azoktól a diákoktól, akik egy bizonyos felső értékhatárt meghaladó jövedelemmel rendelkeznek. A diákoknak járó pénzügyi támogatás általában összesen 240 hetes tanulmányi időtartamra nyújtható, ami hozzávetőlegesen 12 félévnek felel meg. A diákoknak járó pénzügyi támogatás [eredeti 5. o.] az életkor előrehaladtával fokozatosan csökken, és 56 éves életkortól teljesen megszűnik az arra való jogosultság. A diákhitelt legfeljebb 25 éves futamidő alatt kell törleszteni, és azt legkésőbb abban a naptári évben kell teljes egészében visszafizetni, amelyben az érintett személy betölti a 60. életévét.

¹ Beleértve azokat a természetes személyeket is, akik az uniós jog alapján rendelkeznek jogosultsággal, és akik a diákfinanszírozásról szóló törvény 1. fejezetének 4–7. §-a alapján a svéd állampolgárokkal azonos jogállással rendelkeznek.

² A 2020. november 11-i átváltási árfolyamok alkalmazásával.

- 10 Külföldi tanulmányok folytatásához akkor nyújtható diákoknak járó pénzügyi támogatás a diákok pénzügyi támogatásáról szóló törvény 3. fejezete 23. §-ának első bekezdése alapján, ha a diák az elmúlt öt évben legalább két évig megszakítás nélkül lakóhellyel rendelkezett Svédországban.
- 11 Amennyiben a diák nem felel meg a lakóhelyre vonatkozó feltételnek, akkor is kaphat diákoknak járó pénzügyi támogatást, ha a CSN pénzügyi támogatás diákok részére történő odaítélésére vonatkozó szabályzata és általános iránymutatása 12. fejezetének 6(b). §-a értelmében ezt nyomós ok indokolja.
- 12 A [492/2011] rendelet 7. cikkének (2) bekezdésére tekintettel a diákok pénzügyi támogatásáról szóló törvény 3. fejezete 23. §-ának első bekezdésében előírt, lakóhelyre vonatkozó feltétel nem vonatkozik a svédországi természetes személyekre, ha őket vagy családtagjaikat a CSN migráns munkavállalónak tekinti. Ehelyett a CSN – a gyermekkorú családtag esetét kivéve – a diákoknak járó pénzügyi támogatás nyújtását a svéd társadalommal való kapcsolat fennállásához köti.³
- 13 A lakóhelyre vonatkozó feltétel azokra a természetes személyekre – köztük svéd állampolgárokra – sem vonatkozik, akik nem felelnek meg az említett feltételnek, és akik külföldi tanulmányoknak az Unióban történő folytatásához kérnek pénzügyi támogatást. Ennek oka, hogy az Európai Unió Bírósága a lakóhelyre vonatkozó hasonló feltételek esetében már megállapította, hogy azok nem egyeztethetők össze az uniós polgárok [EUMSZ] 20. cikkben és [EUMSZ] 21. cikkben rögzített, szabad mozgáshoz való jogával (lásd e tekintetben: 2013. október 24-i Meneses ítélet, C-220/12, EU:C:2013:683, 27. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 14 Ez utóbbi esetben a CSN a diákoknak járó pénzügyi támogatás nyújtásához inkább a svéd társadalommal való kapcsolat fennállását követeli meg a Bíróság 2013. július 18-i Prinz és Seeberger ítéletében (C-523/11 és C-587/11, EU:C:2013:524, 38. pont) rögzített kritériumoknak megfelelően. **[eredeti 6. o.]**

A Bíróság előzetes döntéshozatala iránti kérelem

- 15 A fentieknek megfelelően a CSN úgy határozott, hogy MCM számára nem nyújtható diákoknak járó pénzügyi támogatás külföldi tanulmányok folytatása céljából arra tekintettel, hogy apja korábban Spanyolországban migráns munkavállalóként dolgozott. Ezenkívül a fent hivatkozott Prinz és Seeberger ítéletből egyértelműen kitűnik, hogy az uniós polgároknak az EUMSZ 20. cikkben és az EUMSZ 21. cikkben rögzített, szabad mozgáshoz való joga ellenére a tagállamok költségvetési okokból megkövetelhetik a diákoknak járó pénzügyi támogatást tanulmányoknak valamely másik uniós országban történő folytatása céljából igénylő állampolgároktól, hogy bizonyítsák a szóban forgó tagállammal való kapcsolat fennállását (lásd különösen az említett ítélet 36. pontját).

³ A CSN belső utasításai, 2013-113-9290. és 2014-112-8426. hiv. sz.

- 16 A jelen ügyben az a kérdés vetődik fel, hogy az ilyen kapcsolat követelménye alkalmazható-e valamely migráns munkavállaló Unióban élő gyermekére, ha a migráns munkavállaló már visszatért a származási országába.
- 17 Az Överklagenämnden álláspontja szerint e követelmény ellentétes lehet a 492/2011 rendelet 7. cikkének (2) bekezdésével. Ezenkívül a diákoknak járó pénzügyi támogatás bőkezű svéd rendszerére tekintettel valamely kapcsolódási feltétel alkalmazása esetlegesen visszatarthatja a jelenlegi vagy a jövőbeli szülőket attól, hogy munkavállalóként az [EUMSZ 45. cikkben] biztosított, szabad mozgáshoz való jogukat gyakorolják.
- 18 Ez utóbbival kapcsolatban az Överklagenämnden arra az álláspontra helyezkedik, hogy a munkavállalók számára az EUMSZ 45. cikkben biztosított szabad mozgásnak a diákoknak járó pénzügyi támogatásra való jogosultságnak a társadalommal való kapcsolathoz kötése formájában előírt korlátozása rendszertani okokból az EUMSZ 45. cikk (3) bekezdése alapján igazolható kell, hogy legyen ugyanazokra a költségvetési megfontolásokra tekintettel, mint amelyeket az Európai Unió Bírósága ítélezési gyakorlatában az EUMSZ 20. cikkel és EUMSZ 21. cikkel összefüggésben hasonló követelmények kapcsán már elfogadott.
- 19 Az Överklagenämnden azonban megjegyzi, hogy e következtetést az ítélezési gyakorlat kifejezetten nem támasztja alá. Következésképpen némi bizonytalanság áll fenn a tekintetben, hogy az uniós polgárok szabad mozgásának korlátozása a munkavállalók szabad mozgásának szóban forgó kontextusban való korlátozásával azonos okból igazolható-e.
- 20 A CSN az értékelésében kérdést vet fel a 492/2011 rendeletben a határokon átnyúló tevékenységet nem végző, visszatérő migráns munkavállalóknak biztosított védelem időbeli hatályával kapcsolatban. A kérdés az, hogy az ilyen munkavállaló e rendelet különös garanciáinak hatálya alá tartozónak tekinthető-e még akkor is, ha – mint **[eredeti 7. o.]** a jelen ügyben is – a munkavállalónak a származási országába való visszatérése óta hosszú idő telt el.
- 21 Ezenkívül ebben az esetben nem világos, hogy a migráns munkavállalót a származási országban megillető védett jogállás magában foglalja-e, hogy a munkavállaló *származási országba vissza nem térő* gyermek esetében a külföldi tanulmányok folytatása céljából a diákoknak járó pénzügyi támogatáshoz való *erősebb jogosultságra* hivatkozhat, mint amely egyébként a származási ország azon állampolgáraitra vonatkozik, akik nem felelnek meg a lakóhelyre vonatkozó feltételnek, vagy hogy a származási ország az ilyen gyermekekre tekintettel is előírhat-e a származási országgal való kapcsolat fennállására vonatkozó arányos feltételt.
- 22 Másképpen fogalmazva, kérdésként vetődik fel, hogy a külföldi tanulmányok folytatása céljából a diákoknak járó pénzügyi támogatásra való jogosultság kérdését illetően e gyermeket a 492/2011 rendelet 7. cikkének (2) bekezdése

alapján a származási ország olyan állampolgáraként kell-e kezelni, aki megfelel a lakóhelyre vonatkozó feltételnek, vagy olyan állampolgárként, aki nem felel meg a lakóhelyre vonatkozó feltételnek, és kinek kell igazolnia, hogy a származási országhoz elégséges kapcsolat fűzi őt ahhoz, hogy külföldi tanulmányok folytatása céljából diákoknak járó pénzügyi támogatásban részesüljön.

- 23 Az Överklagandenämnden – amely az állami közigazgatási hatóság, az ÖFS különleges döntéshozó szerve, és amely a nemzeti ítélkezési gyakorlat⁴ szerint megfelel azoknak a feltételeknek is, amelyek alapján valamely felülvizsgálati szerv az emberi jogok európai egyezménye 6. cikkének (1) bekezdése értelmében vett bíróságnak minősülhet, és amely a diákoknak járó pénzügyi támogatással kapcsolatos kérdésekben végső fokon eljáró bíróság – úgy ítéli meg, hogy a fenti megfontolások tükrében az EUMSZ 267. cikk harmadik bekezdése alapján kérdést kell az Európai Unió Bírósága elé terjeszteni.

A kérdés

- 24 Megkövetelheti-e valamely tagállam (a származási ország) egy visszatérő migráns munkavállaló gyermeke vonatkozásában a diákoknak járó pénzügyi támogatás külföldi tanulmányoknak a másik, a gyermek szülője korábbi munkavégzési helyének minősülő uniós tagállamban (a fogadó államban) történő folytatása céljából történő odaítéléséhez – az EUMSZ 45. cikk és a 492/2011/EU rendelet 7. cikke (2) bekezdésének ellenére, a származási ország költségvetési érdekeit figyelembe véve –, hogy a gyermeknek kapcsolata álljon fenn a származási országgal, amennyiben
- i. a gyermek szülője a fogadó országból való visszatérését követően legalább nyolc évig élt és dolgozott a származási országban, **[eredeti 8. o.]**
 - ii. a gyermek nem kísérte el a szülőjét a származási országba, hanem születése óta a fogadó országban tartózkodott, és
 - iii. a származási ország ugyanezt a kapcsolatra vonatkozó feltételt írja elő a származási ország olyan más állampolgárai tekintetében, akik nem felelnek meg a lakóhelyre vonatkozó feltételnek, és akik külföldi tanulmányoknak az Unió egy másik országában történő folytatása céljából diákoknak járó pénzügyi támogatást igényelnek?

⁴ A Högsta förvaltningsdomstolen (legfelsőbb közigazgatási bíróság, Svédország) 4160-14. sz. ügyben (HFD 2015 ref. 6) hozott 2015. március 17-i ítélete.